

KEHITYKSEN POLUILTA

Amerikassa myydään 115,000,000 ovilippua liikkuvakuvateattereihin viikossa.

Amerikassa on liikkuvakuvateollisuuteen kiinnitetty pääomaa \$2,000,000,000, ja koko maailmassa siihen on kiinnitetty \$2,500,000,000. Liikkuvakuvateollisuudessa työskentelee tässä maassa 325,000 työlläistä.

Amerikan 22,731 elokuvateatterista on 12,000 langoitettu äänielokuvien esittämistä varten. Ilmoituksiin kulutetaan \$100,000,000 vuosittain.

Liikkuvakuvateollisuus on neljännellä sijalla Amerikan suurteollisuuksien joukossa.

VII.

LIIKKUVAKUVATEOLLISUUDEN kehitys ja sen tämännäköinen suurenmoisuus tarjoaa mielenkiintoisen tutkimisaiheen jokaiselle jolla on halua syventyä yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Viime vuosien kehitys kaikilla aloilla on ollut tavattoman nopeaa, mutta liikkuvakuvateollisuudessa se on ollut kuin satua, jota on vaikea uskoa todeksi, vaikka sen voi omin silmin selvästi nähdä ja omilla korvillaan selvästi kuulla.

Kuten useimmat muutkin teollisuudet, on liikkuvakuvateollisuuskin ollut ensin muutamien harvojen ajatuksissa, jotka sitä ovat kehittäneet sitkeillä ja rohkeutta kysyvillä ponnisteluilla, johon heitä on kiihoittanut niiden suurten mahdollisuuksien näkeminen, jonka tämä teollisuus kehittyttyään tarjoaa. Mutta miten suuria mahdollisuuksia he lienevät nähneekään, niin mitään nykyistä suurenmoisuutta he eivät kuitenkaan ole voineet parhaallakaan mielikuvituksella kuvitella.

Ensimmäiset sarjavalokuvat valmisti amerikalainen keksijä Muybridge v. 1877. Hän asetti kaksikymmentäneljä valokuvauskonetta rinnan siten, että koneiden kanssa yhdensuuntaisesti liikkuva kuvattava esine liikkuaan katkaisi sen tielle pingoitettut langat ja sai siten vuorotellen kunkin koneen sulkuaitteen toimimaan. Edisonin keksimä on kinetoskooppi, jolla ensiksi voitiin ottaa sarjakuvia filmille. Ensimmäisen käyttökelpoisen elävienkuvien otto- ja heijastuskoneen rakensivat Lumiere-veljekset v. 1898.

Liikkuvakuvateollisuus on nyt neljännellä tilalla Amerikan suurteollisuuksien joukossa. Siihen on kiinnitetty pääomaa \$2,000,000,000

ja koko maailmassa siihen kiinnitetty pääomaa \$2,500,000,000. Puhuvien elokuvien käytäntöön tultua jouduttiin sen johdosta kiinnittämään Amerikassa \$500,000,000. Yksistään Los Angelesin studioihin on kiinnitetty pääomaa \$58,000,000. Koko tässä teollisuudessa Amerikassa työskentelee 325,000 henkilöä, joista 75,000 työskentelee suorastaan kuvien valmistamisessa. Liikkuvienkuvien ilmoittaminen sanotaan maksavan \$100,000,000 vuosittain.

Will Hays, joka ehkä tarkemmin kuin kukaan muut tuntee tämän teollisuuden, osoittaa sen kehitystä seuraavilla numeroilla:

V. 1922 myytiin keskimäärin 40,000,000 ovilippua elokuvateattereihin viikossa. V. 1926 niitä myytiin jo 50,000,000 viikossa ja seuraavana vuotena se edelleen kohosi seitsemällä miljoonalla. V. 1929, jolloin äänielokuvat alkoivat valloittamaan maailmaa ja suuri määrä teattereista langoitettiin äänikuvia varten, ovilippuja myytiin jo 95,000,000 viikossa. Tänä vuotena, 1930, on keskimäärin 115,000,000 ovilippua myyty viikottain. Tämä tarkoittaa sitä, että suunnilleen jokaisen Amerikan asukkaan osalle on myyty yksi ovilippu viikossa.

Liikkuvakuvateollisuus on osoittautunut tuottavaksi liikkeeksi, ei ainoastaan niille jotka siihen ovat pääomaa sijoittaneet, vaan myöskin niillekin jotka siihen ovat yleisöön menevää taidettaan kiinnittäneet. Muutamassa kuukaudessa se on nostanut ennestään kokonaan tuntemattomia näyttelijöitä kunnian kukkuloille. Esimerkin vuoksi mainittakoon ranskalainen Maurice Chevalier, joka puoli-toista vuotta sitten oli kokonaan tuntematon

amerikalaiselle yleisölle, vaikkakin kotimaasaan hänellä oli ollut huomattava menestys. Nyt melkein jokainen teatterissakävijä tuntee hänet kuvista ja tietää minkälaisissa osissa hän esiintyy.

Äänettömien kuvien kehitys edistyi aste astelta ja kun suuri yleisö oli jo siinä uskossa että sillä ei enää ole mitään kehittymismahdollisuutta, niin esiin astui puhuvat kuvat. Ensimmäiset tulivat hirveästi räähkyen, jyristen ja pauhaten ja niiden esittämä puhe kuulosti suorastaan kauhealta mekaaniselta ääneltä. Nyt on kuitenkin nämä ja monet muutkin epäkohdat poistuneet uudempien keksintöjen ja parannusten kautta.

Amerikan 22,731 liikkuvakuvateatterista on jo 12,000 langoitettu äänielokuvien esittämistä varten ja lisää langoitetaan jatkuvasti. Mitään kysymystäkin ei enää ole siitä etteikö puhuvat kuvat ole saaneet pysyvän jalansijan amerikalaisen teatteriyleisön keskuudessa ja myöskin kaikkien englannin kieltä puhuvien kansojen keskuudessa. Kielikysymys on ainakin vielä toistaiseksi esteenä niiden muihin maihin leviämislle. Äänettämiin kuviin on ollut helppo laittaa teksti millä kielellä hyvänsä, mutta niin ei ole puhuvien kuvien kanssa.

Liikkuvien kuvien ilmestymistä tervehdittiin ilolla kaikissa kansankerroksissa, sillä kaiken muun lisäksi se toi tullessaan lisää työtä työläisille ja lisää liikettä ja vilkkautta liikemaailmaan monissa eri muodoissa. Aivan toisin on kuitenkin äänikuvien kanssa. Niitäkin tervehditään ilolla monessa suhteessa ja varsinkin köyhän väestön keskuudessa, koska sen kautta heilläkin on tilaisuus kuulla ja nähdä hyviä musikaalisia esityksiä, joita he eivät muuten olisi tilaisuudessa näkemään.

Soittajain keskuudessa tämä edistysaskel on kuitenkin saanut aikaan täydellisen mullistuksen. Soittajain järjestö uhraa hirmuisia summia taistellakseen äänikuvien riemumarssia vastaan. Kaikista uhrauksista kysyvistä ponnisteluista huolimatta taistelu kehitystä vastaan ei näytä tuovan tuloksia. Teknilliset parannukset tekevät tämän taistelun yhä enemmän naurettavaksi, niin vakava kysymys kuin se onkin soittajille itselleen.

Kehitys ei kuitenkaan tässä, enempää kuin

muussakaan, katso siihen miten paljon tulee murskaantumaan edistyksen höyryjyrän alle. Se menee eteenpäin jos sillä kerran on eteenpäinmenon edellytyksiä ja tällä alalla niitä tuntuu olevan rajattomasti.

Äänikuvista tehdään keskimäärin 200 filmiä, muutamista, kuten esimerkiksi Will Rogersin uudesta filmistä "Lightnin'", jolla tiedetään olevan tavallista suurempi menekki, on "pianos" otettu 300 kappaletta. Asiantuntijat laskevat että tämä "lehmäpaimen"-humoristi tulee täten esittäneeksi tämän saman näytelmän 250,000 kertaa. Katsojien lukumäärä arvioidaan kymmeniksi miljooniksi.

Tästä voi jo saada jonkinlaisen käsityksen siitä suunnattomasta vaikutuksesta joka tällä teollisuudella on ihmisten mielipiteiden muokkaamisessa yhteiskunnallisissakin kysymyksissä

* * *

Kauan sai liikkuvakuvateollisuutta kehittävät taistella teollisuutensa kehittämiseksi ennenkuin yleisö otti heitä vakavalta kannalta. Täydellisesti nutena teollisuutena sen täytyi olla tienraivaajana monella eri alalla. Kemian ja tekniikan kehitys kaikilla aloilla auttoi vähitellen liikkuvakuvateollisuuttakin. Siinä missä ennen oli tullut esityksistä täydellisiä irtokuvia, sen sanan täydellisessä merkityksessä, alkoi jo tulla luonnollisuutta ja joustavuutta esille.

Teknillisistä puutteellisuuksista ehkä johtuikin että kaikki ensi aikoina valmistetut kuvat olivatkin vain komedioita. Kenenkään mieleen ei ehkä silloin johtunutkaan, että taiteellisia ja muita arvokkaita esityksiä voitaisiin elokuvissa esittää.

Jokaisen teollisuuden kehityksessä on ollut murroskausi, aika, jolloin teollisuus on astunut esiin lapsen kengistään ja valloittanut itselleen luottamusta ja kannatusta niidenkin keskuudessa jotka kaikkein eniten ovat sen menestymistä epäilleet. Tällainen murroskausi voidaan sanoa liikkuvakuvateollisuudessa olleen v. 1903 vaiheilla, jolloin tämän teollisuuden ensimmäinen loistoesitys tai ainakin aikoinaan suuresityksenä pidetty "The Great Train Robbery" vapautti maailmaa, kuten voitaisiin sanoa. Vasta tämä filmi todisti filmitaiteellisu-

della olevan edessään loistavan tulevaisuuden, joskaan ei silloinkaan vielä voitu aavistaakaan sen nykyistä loistokautta.

Liikkuvain kuvain valmistajat olivat pakoitettuja kehittämään alaansa ja tuotteitaan, aivan samoin kuin äänikuvien valmistajat olivat pakoitettuja kehittämään tuotteensa ennenkuin yleisö kyllästyi katsomaan ja kuulemaan ensimmäisiä rämiseviä esityksiä. Pieni tomuhiukkainen äänifilmillä saattoi aikaan sotakentällä taistelevain armeijain synnyttämää jyrinää muistuttavan äänen. Sen poistaminen vaatii pitkäaikaista kokeilua, mutta lopulta siinäkin onnistuttiin, kuten monen muunkin sen tiellä olleen esteen voittamisessa on onnistuttu.

* * *

Ajatteleva ihminen on useasti joutunut ajattelemaan elokuvain turhanaikaisia aiheita. Väkisinkin tulee eteen kysymys että miksi kaikkea sitä roskaa kannattaa esittää, kun parempia ja arvokkaampia aiheita olisi kylliksi?

Vastaukseksi tällaisiin kysymyksiin esittävät filmien valmistajat sekä ohjaajat sen että heidän tarkoituksenaan on tyydyttää esityksillään mahdollisimman monta miljoonaa katsojaa. Kysymys on siis puhtaasti taloudellista laatua. Arvokkaat ja taiteelliset kuvat tyydyttävät kyllä yhtä osaa ihmisistä, mutta se osa on verrattain pieni niihin miljooniin verrattuna jotka viikottain kuvateattereissa käyvät. Kaikissa suhteissa arvottomilla filmeillä, joissa taide ja arvokkuus sisältyy ainoastaan kuumiin rakkauskohtauksiin ja toiselta puolelta raakuuteen ja kolmannelta puolelta nauruhermoja kutkuttaviin mutta luonnottomiin koomillisiin esityksiin, on monta kertaa suurempi rahallinen menestys nykyisellä kehitystasolla olevan kansakunnan keskuudessa, kuin taiteen korkeimpia vaatimuksia tyydyttämään aiotulla filmillä.

Siis yleisö eli tarkemmin sanottuna sen luovuttamat dollarit, ovat filmien laadun määrääjinä. Tosin kyllä voidaan hyvällä syyllä sanoa, että siinä on myöskin luokkaedut määrääjänä, että filmeillä tehdään propagandaa hallitsevan luokan luokkaetujen hyväksi. Sekin mahdollisuus on kyllä olemassa, mutta vielä tällä kertaa se ei ole ratkaisevin määrääjä. Amerikalaisen yleisön yhteiskunnallinen valitustaso ei ole vielä sillä asteella että se haluaisi yhteiskunnallisia aiheita ja varsinkaan köyhälistöläisaiheisia esityksiä valkoisella kankaalla. Se on tyytyväinen loistonäytelmiin, komedioihin ja kiihkeisiin miehen ja naisen välisiä suhteita esittäviin näytelmiin.

Vasta silloin kun yleisön maku kuvien aiheiden suhteen muuttuu, kun se alkaa vaatia todellista elämää, köyhälistönkin elämää, esittäviä kuvia ja antaa niille etutilan teatteriin mennessään, astuu luokkaedut esille. Silloin ei enää ole määrääjänä tekijänä se minkälaiset kuvat eniten tuottavat, vaan se onko vai eikö, esitettävä kuva pahennukseksi hallitsevan luokan yhteiskunnallisille eduille? — Vielä nyt se ei ole tarpeellista. Vielä nyt yleisön yhteiskunnallisesti kehittymätön maku haluaa kaikkea muuta mutta ei sitä mikä olisi työväenluokan luokkaetujen mukaista.

Liikkuvakuvateollisuus on voimakas ase hallitsevan luokan käsissä ja ei ole ollenkaan epäilemistäkään siitä etteikö se käyttäisi sitä hyväkseen silloin kun se on tarpeellista. Se olisi myöskin työväenluokan käsissä tehoisa ja tarpeellinen ase, mutta ainakaan vielä ei ole suuriakaan toiveita että se meidän käsiimme työnnetään — ja meidän oma toimintamme ei vielä osoita sen suuntaisia merkkejä että meillä itsellämme olisi taipumuksia oman kuvateollisuutemme luomiseen.

